

ZPRÁVY

Celostátní studentská vědecká konference Historie 2019

Každoročně se vybraní zástupci z řad vysokoškolských studentů, studujících obor historie či obory příbuzné, utkávají v rámci soutěže nazvané Celostátní studentská vědecká konference v oboru Historie. Prezentovány zde jsou dosud nepublikované studentské vědecké práce. Soutěž je určena studentům bakalářského či magisterského studia. Účastníci mají možnost setkat se v rámci soutěže s odborníky z oboru, získat cenné zkušenosti a kontakty. Příspěvky těch nejúspěšnějších jsou publikovány ve sbornících, vycházejících z těchto soutěžních klání.

Ve dnech 17. a 18. dubna 2019 zavítala Celostátní studentská vědecká konference v oboru Historie po 15 letech na Pedagogickou fakultu brněnské Masarykovy univerzity, kde se její organizace zhostila katedra historie. Do soutěže bylo přihlášeno celkem 18 prací z 9 univerzit a 13 různých univerzitních pracovišť. Tato pracoviště do soutěže vyslala také po jednom porotci. Katedru historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity reprezentovali Bc. Jan Kopecký (téma práce: Typový projekt Vlna a ochrana vysílání v období tzv. normalizace, vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Vaculík, CSc.) a Bc. Soňa Šebestová (téma práce: Postava britského krále Edwarda VIII. v historické literatuře, vedoucí práce: doc. PhDr. František Čapka, CSc.). Zástupcem katedry v řadách porotců byl prof. PhDr. Jaroslav Vaculík, CSc.

Záštitu nad soutěží převzali hejtman Jihomoravského kraje JUDr. Bohumil Šimek a 1. náměstek primátorky města Brna Mgr. Petr Hladík. Soutěžící i porotci byli přivítáni děkanem pořádkující fakulty doc. PhDr. Jiřím Němcem, Ph.D., vedoucím katedry historie této fakulty Mgr. Jiřím Miholou, Ph.D., a radním města Brna pro školství a sport Mgr. Jaroslavem Suchým.

Podíváme-li se na zaměření prací, musíme konstatovat převládající oblibu témat týkajících se dějin 20. století (celkem 12 prací, 2 další práce týkající se přelomu 19. a 20. století nebo obou těchto století), případně století předcházejících (1 práce z dějin 19. století, 1 práce z dějin 18. století). Mezi soutěžními pracemi ale najdeme i ty zaměřující se na dějiny středověku (1 práce), případně raného novověku (1 práce). Mezi předloženými studii najdeme témata z dějin regionálních, národních i témata s mezinárodním přesahem.

Soutěžící v rámci konference představili své práce, nastíněny byly posudky vyhotovené na tyto studie. Soutěžící měli dále možnost reagovat na posudky a další otázky porotců. Na základě hlasování porotců bylo stanoveno celkové pořadí soutěže. Na prvním místě se umístil domácí zástupce Bc. Jan Kopecký (k jeho práci viz následující zpráva).

Miroslav Jireček

Cena Edvarda Beneše v rukou Jana Kopeckého

Jan Kopecký si jako téma své práce, která zvítězila v soutěži Celostátní studentská vědecká konference v oboru Historie (viz výše), zvolil sledování projektu, který měl v případě potřeby komunistického režimu přerušit rozhlasové či televizní vysílání nebo vyřadit z provozu přenosovou soustavu (typový projekt Vlna I., II., III.). Svoji analýzu započal v roce 1968, ze kterého si vládní garnitura vyvodila potřebu existence sledovaného projektu. Ve své práci popsal podobu přenosové soustavy, situaci v rozhlasu ve sledovaném období, pozornost věnoval fungování projektu v dalších desetiletích komunistického režimu (např. pravidelná cvičení), jeho jedinému uvedení v ostrý provoz v revolučním roce 1989, neopomněl „snahu“ o potrestání aktérů projektu v devadesátých letech. Autor věnoval pozornost také rozboru funkčnosti celého projektu, popsal celý systém i jeho slabiny.

Práce Jana Kopeckého byla nominována také na Cenu Edvarda Beneše, udělovanou městem Sezimovo Ústí, které je s postavou našeho druhého prezidenta výrazně spojeno. Jedná se o soutěž určenou pro studenty vysokých škol, kteří mají zpracované téma z období 20. století nebo z oboru sociologie. Cena je udělována po posouzení odbornými komisemi vždy k 28. říjnu daného roku, a to počínaje rokem 1996. Za rok 2019 tak byl vyhlášen již 24. ročník. Do soutěže bylo přihlášeno 21 prací, z toho 9 prací z dějin 20. století a 12 prací z oboru sociologie. Janu Kopeckému byla udělena Cena Edvarda Beneše 3. stupně. K získání obou prestižních cen, dnes již absolventovi Pedagogické fakulty, Janu Kopeckému gratulujeme a děkujeme za reprezentaci. Poděkování za vedení práce náleží prof. PhDr. Jaroslavu Vaculíkovi, CSc.

Miroslav Jireček

Foto Jana Kopeckého. Autor: Jiří Mihola.

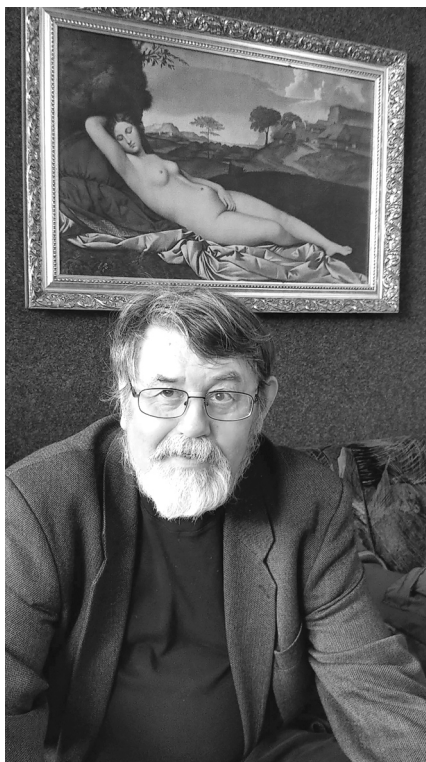
Významní hosté katedry historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v roce 100. výročí založení Masarykovy univerzity

Roku 2019, kdy jsme si připomenuli 100 let od založení Masarykovy univerzity, měli studenti katedry historie (a nejen oni) možnost, setkat se s řadou významných českých a moravských historiků.

Prvním hostem jarního semestru byl 4. března prof. PhDr. Dušan Uhlíř, CSc., brněnský historik, dlouhá léta působící na Slezské univerzitě v Opavě. V přednášce *Čas kongresů a tajných společností aneb Evropa po Napoleonovi (1814–1830)* představil svoji nejnovější monografii věnovanou tomuto tématu. Vzpomenuto bylo také nedávné 200. výročí založení Františkova, dnešního Moravského zemského muzea, které spadá do období po napoleonských válkách a zásadní podíl na něm měli také Salmové – Reiferscheidové, jejichž aktivity úzce souvisely s tématem přednášky.

Následovala přednáška prof. PhDr. Evy Semotanové, DrSc. z Historického ústavu Akademie věd České republiky v Praze (18. března). Paní profesorka naší katedru už dříve navštívila, ještě v roli ředitelky Historického ústavu. Téma z historické geografie nazvané *Město a krajina. Společně nebo ve střetu zájmů?* doprovodila bohatým obrazovým materiálem.

Velice zajímavým počinem v současné knižní tvorbě zaměřené na historii jsou tzv. muzea v knize. Jedná se o přehledné obrazové publikace doplněné faksimiliemi dokumentů, dopisů, bankovek, vstupenek, dekretů a dalších historických pramenů. Zvláště ve školním dějepisu mohou najít tyto knihy své uplatnění. 25. března jsme proto pozvali autora mnohých těchto publi-

Prof. PhDr. Petr Čornej, DrSc., na katedře historie Pedagogické fakulty MU.

kací, JUDr. Františka Emmerta, Ph.D. z Ústavu státu a práva AV ČR. Na naší katedře vystoupil s přednáškou *Muzeum v knize aneb archivní materiály ve výuce*.

Nepřehlédnutelnou osobností mezi hosty katedry byl věhlasný popularizátor astronomie RNDr. Jiří Grygar z Fyzikálního ústavu AV ČR (27. března). Ve své přednášce *Česká astronomie včera, dnes a zítra* seznámil posluchače s dějinami tohoto oboru, včetně dob, kdy byli astronomové zároveň vyhledávanými astrology. Představil také nejnovější současné objevy a zásluhy českých astronomů.

Jarní blok přednášek hostů katedry uzavřela 15. dubna přednáška skvělého medievalisty, hsitologa, ale také popularizátora historie a autora učebnic prof. PhDr. Petra Čorneje, DrSc., *První den husitské revoluce*. Téma se přímo nabízelo, neboť jsme si v roce 2019 připomínali 600. výročí první pražské defenestrace, která se odehrála na Novoměstské radnici a zahájila husitskou revoluci, jež patří k nejslavnějším kapitolám českých dějin.

Přednášky hostů katedry historie v podzimním semestru zahájil 4. listopadu historik umění prof. PhDr. Ing. Jan Royt, Ph.D., prorektor Univerzity Karlovy. Prof. Royt je předním českým odborníkem na dějiny umění a na poutní tradici v českých zemích. Svoji přednášku nazval *Barokní historismus a Palladium země české*. Slavný reliéf uchovávaný na slavném poutním místě ve Staré Boleslavi představil v dějinném kontextu, přičemž zdůraznil fakt, že na pozadí Palladia psal a vykládal české dějiny například jezuita Bohuslav Balbín.

Protože i v 21. století naši historii doprovází různé mýty, kliše a stereotypy, pozvali jsme historika, který už v první polovině 90. let napsal zásadní práci *Bývali Čechové...*, která může vést k jejich narovnání nebo odstranění. 11. listopadu na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity přednášel PhDr. Jiří Rak na téma *Historické představy (mýty) českého obrození a jejich dědictví*.

Plejádu zvuchých jmen, které přijaly pozvání v jubilejním roce Masarykovy univerzity uzavřela doc. Mgr. Marie Koldinská, Ph.D. z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, která 12. prosince přednesla téma *Bílá hora* s podtitulem *Mýtus, kliše, tradice*, necelý rok před velkým výročím 400 let od této zřejmě nejznámější bitvy českých dějin. Zároveň představila svoji monografii, kterou k jubileu této nepřehlédnutelné události napsala.

Všechny přednášky se těšily velkému zájmu studentů katedry historie, přišli i studenti z dalších oborů a fakult. Všechny přednášky byly velkým obohacením budoucích učitelů dějepisu, kteří měli vždy na závěr možnost klást pozvaným odborníkům dotazy a diskutovat.

Jiří Mihola

Třicet let svobody aneb demokracie není samozřejmost. Konference u příležitosti 30. výročí sametové revoluce

„Kdo od změn v roce 1989 čekal, že přinesou nové možnosti, dočkal se. Kdo očekával, že to bude automaticky znamenat jen vývoj k lepšímu, zákonitě se musel dožít zklamání. Demokracie je příležitost, ne záruka úspěchu.“

Zuzana Čaputová,
prezidentka
Slovenské republiky

Nejvýznamnější akcí, kterou pořádala katedra historie v roce 2019, byla konference věnovaná 17. listopadu 1989, od něž uplynulo 30 let. Skládala se ze dvou částí. 18. listopadu zavítali do největší učebny Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity autentičtí účastníci a pamětníci sametové revoluce a navazujících událostí. 30 let od znovunabytí svobody a demokracie je již dostatečným odstupem na historické zhodnocení listopadových událostí. Akce byla, kromě jiného, příspěvkem k moderním českým dějinám, na které se často v hodinách dějepisu na mnoha školách příliš nedostává. Jednalo se nejen o katedrální, ale o celofakultní konferenci. Zájem studentů i učitelů byl tak velký, že místa k sezení bylo nutné předem rezervovat a místnost pro 300 lidí byla zcela zaplněna. Konferenci zahájil děkan Pedagogické fakulty doc. Jiří Němec a proděkan doc. Simona Koryčánková.

Hlavní tvář sametové revoluce, Václava Havla, jsme už pozvat nemohli, ale všichni hosté se s ním setkali, většina i úzce spolupracovala. Odkaz Václava Havla tak zazníval prakticky ve všech vystoupeních. Úvodní slovo v panelu hostů patřilo Karlu Schwarzenbergovi, politikovi, poslanci, bývalému senátorovi, exministru zahraničí, bývalému místopředsedovi Nečasovy vlády, kancléři prezidenta Václava Havla a také kandidátovi na úřad prezidenta v roce 2013. Poté pronesl svůj diskusní příspěvek prof. Mgr. Petr Oslzlý, divadelní dramaturg, scénárista, herec, pedagog a rektor Janáčkovy akademie múzických umění. Petr Oslzlý organizoval v druhé polovině 80. let tajné bytové semináře, tzv. Podzemní univerzitu, kde přednášeli významní profesori ze západních zemí. V roce 1989 byl jedním z organizátorů listopadové stávky divadel a zakládajícím členem Občanského fóra. V letech 1990–1992 působil jako poradce a asistent prezidenta Václava Havla pro kulturní otázky a jako ředitel Kulturní sekce jeho kanceláře. Pozvání přijal také prof. PhDr. Jan Sokol, Ph.D., CSc., vysokoškolský pedagog a publicista. Byl v první vlně signatářů Charty 77, po listopadu 1989 se stal poslancem Federálního shromáždění v letech 1990–1992. V Tošovského vládě zasedl roku 1998 jako ministr školství a v únoru 2003 byl protikandidátem Václava Klause ve volbách prezidenta České republiky. Prof. Sokol se stal také prvním děkanem Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy (2000–2007). Dalším vzácným hostem byl český politik, sociolog, v letech 2013–2017 poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky PhDr. Ivan Gabal. Byl jedním ze zakladatelů Občanského fóra v roce 1989, v létě 1989 patřil k zakládajícím členům Kruhu nezávislé inteligence. V letech 1991–1992 pracoval jako vedoucí oddělení politické analýzy Kanceláře prezidenta republiky. Pamětníkem dění v nejvyšších politických kruzích byl také MVDr. Ing. František Reichel, CSc. Po sametové revoluci byl krátce ministrem bez portfeje v první československé vládě Mariána Čalfy, poté místopředsedou druhé vlády Mariána Čalfy, známé jako „vláda národního porozumění.“ Zároveň zastával post ministra – předsedy Státní komise pro vědeckotechnický a investiční rozvoj. Studenty z Národní třídy zastupoval Mgr. Martin Mejstřík, jeden z hlavních představitelů a organizátorů studentského hnutí, které se podílelo na rozpadu komunistického režimu v roce 1989. 18. listopadu 1989 vyhlášoval na Václavském náměstí společnou stávku studentů a herců a stál v čele Koordinačního stávkového výboru studentů vysokých škol. I on se později

Hosté konference *Tricet let svobody aneb demokracie není samozřejmost* při představování Jiřím Miholou, vedoucím katedry historie a hlavním organizátorem akce. Zleva sedí Martin Mejstřík, Karel Schwarzenberg, Ivan Gabal, Petr Oslzlý, Jan Sokol, František Reichel.

Takto do posledního místa zaplněná bývá největší přednášková místnost na Pedagogické fakultě MU jen při výjimečných příležitostech.

stal politikem, v letech 2002–2008 vykonával mandát senátora. Herce zastupoval Jan Potměšil, který krátce poté, co se účastnil listopadových demonstrací, utrpěl zranění páteře při automobilové havárii a částečně ochrnul. Krátce vystoupili také představitelé stávkového výboru Pedagogické fakulty. V druhé části proběhla moderovaná diskuse. Bohužel se nepodařilo sehnat zástupkyni ženského pokolení. Osloveny byly Monika Pajerová, Dagmar Havlová, Kamila Moučková, Daniela Kolářová, Marta Kubišová, Olga Sommerová. Posledně jmenovaná věnovala Pedagogické fakultě dokumentární film *Studentské revolty*, který byl po konferenci zájemcům promítnut. Mužskou sestavu přednášejících měl doplnit ještě Otakar Černý, televizní moderátor, publicista, který od roku 1969 pracoval v Československé a posléze v České televizi a v letech 1989–1997 moderoval politické diskusní pořady *Debata* a *Co týden dal*. Ze zdravotních důvodů musel bohužel cestu do Brna na poslední chvíli zrušit. Konference se velmi vydařila a vedení fakulty přišlo s návrhem, aby byl na každé další listopadové výročí pozván zajímavý pamětník událostí k diskusi. Na konferenci byl zván také moderátor velkých demonstrací v Praze na Letné, signatář Charty 77, přítel Václava Havla a katolický kněz, světící biskup pražský Mons. Václav Malý. Ten v termínu 18. listopadu bohužel nemohl přijet. Jeho přednášku *Být majákem pravdy a svobody* jsme realizovali 4. prosince a pan biskup po ní a po následující diskusi asistoval u rozžínání vánočního stromu na dvoře Pedagogické fakulty.

19. listopadu se uskutečnil odborný seminář tematicky navazující na konferenci. S referáty na něm vystoupili doc. Radomír Vlček z Historického ústavu AV ČR, pobočka Brno, dr. Michal Pehr z Centra středoevropských studií, Mgr. Michal Trčka z katedry filozofie Technické univerzity Liberec. Pořádající katedry historie a občanské výchovy zastoupili prof. Vaculík, doc. Čapka, dr. Mihola, dr. Štěpánek, dr. Jireček, doc. Goňcová, prof. Jemelka, dr. Štěrba, Mgr. Škerle, příspěvek zaslal také doc. Šebek z Historického ústavu AV ČR v Praze.

Jiří Mihola